

SEMU – Licentie Basisonderwijs en voltijds secundair onderwijs

Memorie van toelichting

1. Hebben we deze Licentie nodig?

Algemeen principe:

Indien uw Instelling ervoor opteert om alle leerkrachten en leerlingen enkel te laten werken met origineel aangekochte liedjes, liedjesteksten, partituren of partiturenbundels in de lessen Muzikale Opvoeding of tijdens andere cursussen of activiteiten, hebt u **GEEN** licentie nodig.

Indien uw Instelling ervoor opteert om als kostenbesparende maatregel voor de leerlingen, of om welke reden dan ook, eveneens gebruik te maken van fotocopies van liedjes of partituren, hebt u **WEL** een licentie nodig.

BELANGRIJK! :

a) U kan als directie autonoom beslissen om per Vestigingsplaats en Studieniveau (Basisonderwijs of Secundair Onderwijs) al dan niet een overeenkomst af te sluiten.

In de vergoeding zijn de reproducties die door de Licentienemer, zijn personeelsleden en de aangegeven leerlingen worden gemaakt begrepen, natuurlijk beperkt tot de Vestigingsplaats en/of Onderwijsniveau waarvoor een Licentie wordt genomen, en met uitsluiting van de leerjaren waarvoor vrijstelling wordt aangevraagd.

b) Het **Kleuteronderwijs** behoort in se niet tot de doelgroep van deze licentie-overeenkomst. Echter indien de directie van een Instelling voor Kleuteronderwijs ervoor opteert om toch gebruik te maken van fotocopies van liedjes of partituren, kan dit eveneens door middel van deze Licentie. **Een eventueel voorbeeld hiervan en een veelgebruikte praktijk is het bundelen van de gebruikte liedjes als documentatie voor de ouders.**

2. Waarom "verbiedt" Semu het kopiëren?

Niet Semu verbiedt het kopiëren (zonder toelating) in de scholen, maar wel onze nationale en internationale wetgeving. Kopiëren zonder toelating is een correctioneel misdrijf (misdrijf van namaking). Semu biedt juist een oplossing aan d.m.v. een licentie of een "toelating" om onder de voorwaarden van de overeenkomst gebruik te maken van kopieën. Indien men illegaal kopieert steelt men de vergoeding die toekomt aan de componist en uitgever. In het kader van het opvoedingsproject is het van groot pedagogisch belang dat in een schoolomgeving correct wordt omgegaan met intellectueel eigendom of auteursrecht.

3. Dit is een partituur van een werk uit het "publiek domein". Mag ik die gewoon fotokopiëren zonder toestemming van de uitgever?

Je moet steeds toestemming vragen voor het kopiëren of uitvoeren van een werk indien, en zolang, het werk auteursrechtelijk beschermd is. Concreet is dit het geval voor alle creaties die origineel zijn en dit gedurende 70 jaar na het overlijden van de auteur en/of componist. Toegepast op partituren is het belangrijk om een onderscheid te maken tussen enerzijds de bescherming van de muziekcompositie en anderzijds de bescherming van de *uitgave* van deze muziekcompositie (muziekuitgave). De vraag of partituren mogen gekopieerd worden, heeft vooral betrekking op deze laatste categorie. Muziekuitgaves kunnen inderdaad een eigen auteursrecht doen ontstaan in de mate dat zij aan de algemene beschermingsvoorwaarde van originaliteit voldoen.

Een partituur is beschermd indien ... Een muziekuitgave kan, wanneer ze voldoet aan het vereiste van originaliteit, een eigen auteursrechtelijke bescherming inroepen. Dit zal vaak het geval zijn voor partituren van nog beschermde componisten (Stravinsky, Van Hoof, Britten) maar er kan evengoed auteursrecht bestaan op partituren van composities die tot het publiek domein behoren (Haydn, Schubert, Mahler).

Of een bepaalde muziekuitgave/partituur origineel is, moet geval per geval worden bekeken.

Dit kan bijvoorbeeld wel het geval zijn indien:

- de partituur, in vergelijking tot het basismanuscript of vroegere uitgaves, een originele lay-out of vormgeving bezit die los staat van technische evidenties bij het drukwerk;
- er originele toevoegingen werden aangebracht in vergelijking tot eerdere uitgaven (vingerzettingen, boogvorming, dynamiek, nieuwe uitvoeringswijze van versieringen die niet algemeen gangbaar zijn of niet berusten op objectieve historische feiten);
- de partituur een originele bewerking is van een bestaande compositie; bijv. arrangementen, met inbegrip van het harmoniseren, of omzettingen (bijv. een orkestpartij naar een pianopartij);

- de partituur een uitwerking bevat van 'verkorte' notenschriften (bijv. een originele uitwerking van een becijferde bas) of een vernieuwde uitvoeringspraktijk van (barok)muziek omvat.

Een partituur is niet beschermd indien ...

- het een loutere herdruk betreft van een oudere uitgave die in het publiek domein is gevallen
- het gaat om een 'Urtext' uitgave of een herdruk daarvan (d.i. partituren die in hun oorspronkelijk door de componist gemaakte versie, zonder bewerking, worden uitgegeven);
- het gaat om een bewerkte uitgave waarbij de bewerking louter het resultaat is van muzikaal-technische arbeid zonder bijkomende originele elementen (bijv. een gewone transpositie naar een andere toonaard of een heruitgave in een andere sleutel);
- het gaat om een herdruk met toevoegingen (vingerzettingen, boogvorming, versieringsnoten...) die volgens de gangbare mening in de betrokken kringen van muzikanten:
 - evident of triviaal zijn,
 - gangbaar of typisch voor de stijl of sector zijn (bijvoorbeeld eenvoudige cadensen die door elke muzikant op dezelfde wijze worden genoteerd of toegevoegd),
 - worden voorgeschreven door muzikale tradities of afspraken (zo is het, bijvoorbeeld, voor gitaarmuziek gebruikelijk om akkoorden boven de notenblak te noteren);
- de vormgeving enkel door een computerprogramma is gegenereerd.

4. Kunnen we partituren legaal downloaden van het internet?

Of je de partituren aankoopt in de reguliere muziekhandel of aankoopt en downloadt via een internet-site is in principe identiek. Veel muziekuitgevers maken meer en meer gebruik van het internet om hun uitgaven te promoten en ook (digitaal) te verkopen. Bij de aanschaf van een digitale kopie van het werk heb je altijd het recht om deze (éénmaal) af te drukken en hiervan uit te voeren.

Maar LET OP! Wees zeker dat je te maken hebt met een legale web site:

1) illegale download-sites zijn schering en inslag. Meestal probeert de website-eigenaar om zoveel mogelijk mensen naar zijn site te lokken om dan via advertentie-inkomsten zijn slag te slaan. Zowel het illegale aanbieden van de beschermde partituren als het downloaden en gebruiken van de partituren vormt een correctioneel misdrijf. Een heel goede methode om uit te zoeken of het inderdaad een legale site is, is het bekijken van de "Gebruiksvoorwaarden – Terms of Use". Elke legale site bezit deze pagina en maakt de gebruiker duidelijk wat kan en wat niet kan. Het ontbreken van deze gebruiksvoorwaarden is alvast een duidelijk teken dat het hier een illegale site betreft.

2) Zelfs indien het een legale site betreft, dien je nog de gebruiksvoorwaarden door te nemen. Eén van de zaken die aandacht vragen is de verschillende beschermingsperiode die geldt binnen diverse landen. Zo kan een partituur nog jaren beschermd zijn in Europa, maar reeds vallen onder het publiek domein in de USA. Alle legale sites maken je hierop opmerkzaam in hun gebruiksvoorwaarden.

5. Komt Semu ons controleren ?

Semu is wettelijk verplicht om deze controles uit te voeren. De auteurswet legt ons de verplichting op om de rechten die wij in beheer krijgen ook daadwerkelijk te "beheren", te controleren, de vergoedingen te innen en te verdelen. Indien Semu dit niet uitvoert, stelt zij zichzelf in gebreke en riskeert zij haar erkenning te verliezen. Natuurlijk is het zo dat controles niet prettig zijn, noch voor de gecontroleerde, noch voor de controleur. Juist daarom biedt Semu als alternatief de licentie aan: de leerling is niet langer verplicht om alles origineel aan te kopen, de leraar kan in alle pedagogische vrijheid en gemoedsrust zijn taak uitvoeren en de uitgever ontvangt een kleine vergoeding voor de gedeelde inkomsten.

6. Kunnen deze vaststellingen enkel gebeuren tijdens publieke manifestaties ?

Neen, vaststellingen gebeuren ook gewoon in klaslokalen door deurwaarders of controleurs van Semu. Klaslokalen zijn geen private ruimten en hiervoor kan niet de "bescherming van woonst" worden ingeroepen. De bevoegdheden die de rechtbanken geven aan de controleurs of deurwaarders is verregaand: naast de toegang tot alle klaslokalen en andere schoolruimtes, dient ook toegang te worden verleend tot afgesloten ruimtes, kasten en beschermde computerbestanden.

7. Is een uitleen- of verhuurdienst geen alternatief?

Het opzetten van een uitleendienst met betrekking tot origineel aangekochte partituren, vormt geen alternatief omdat het leen- en verhuurrecht ook een attribuut is van een onderdeel van het auteursrecht (het reproductierecht) en daar dus toestemming voor nodig is (kan via SEMU).

Een uitleendienst opzetten is wél mogelijk met gebruik van niet-beschermde partituren maar daarvan is het aanbod wellicht te beperkt of te waardevol (oude partituren) om een ruim repertoire te kunnen samenstellen.

Volgens de Europese Richtlijn van 19 november 1992 worden de begrippen "uitlening" en "verhuur" als volgt gedefinieerd:

"Verhuur": het voor gebruik ter beschikking stellen voor een beperkte tijd en tegen een direct of indirect economisch of commercieel voordeel. (art. 1.2)

"Uitlening": het voor gebruik ter beschikking stellen voor een beperkte tijd en zonder direct of indirect economisch of commercieel voordeel, indien dat plaatsvindt via voor het publiek toegankelijke instellingen. (art. 1.3)

Mag de school of een leraar dan boeken of partituren aankopen en dan verhuren aan leerlingen ? Neen, absoluut niet! In tegenstelling tot de foutieve informatie die soms de ronde doet, is dit dus onderworpen aan de voorafgaandelijke en schriftelijke toestemming van de uitgever. Zonder toelating is het een misdrijf. Raadpleging ter plaatse bv. in documentatiecentra zou niet onder deze definitie vallen.

8. Ontvangt de componist (en auteur of bewerker) een gedeelte van de licentie-inkomsten ?

Ja, ook dit is wettelijk geregeld. De uitgever moet een gedeelte van de opbrengst van elke exploitatie uitkeren aan de componist, auteur en bewerker. Dit wordt vastgelegd in de individuele uitgave-overeenkomst tussen uitgever en componist.

9. Mogen we exemplaren bijmaken als er niet voldoende zijn in de aangekochte set?

Zonder toelating kan dit niet. Ofwel koopt men extra exemplaren bij, ofwel vraagt men de toelating aan de individuele uitgever, ofwel wordt dit eventueel geregeld door de algemene licentie die we aanbieden.

10. Mag enkel de tekst van een werk gekopieerd worden ?

Neen, het maakt niet uit of het gaat om het notenschrift of louter de tekst. Beiden zijn beschermd en mogen zonder toelating niet worden gekopieerd of bewerkt.

11. Mag een leraar zelf een methode samenstellen aan de hand van kopies van werken ?

Neen, absoluut niet! Weer in tegenspraak met de foutieve informatie die door sommigen wordt verspreid, is ook dit strafbaar indien men dit doet zonder een voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Het principe is duidelijk: gebruik niet andermans werk zonder de uitdrukkelijke toestemming.

12. Mag er zelf een arrangement gemaakt worden van een werk ?

Ja, maar enkel indien u de toestemming hebt van de rechthebbende (de uitgever, indien het een uitgegeven werk betreft).

13. Wordt deze licentie enkel aangeboden aan het onderwijs ?

Neen, een soortgelijke licentie wordt ook aangeboden aan de vocale en instrumentale ensembles (koren, hofabara, strijkorkesten, ...), de kerken, het deeltijds kunstonderwijs en de hogescholen. Natuurlijk worden daaraan voorwaarden en tarieven gekoppeld die toegesneden zijn op deze sector.

14. Wat indien onze Instelling reeds een andere licentie heeft afgesloten met Semu?

De reeds bestaande licentie wordt geannuleerd en vervangen door de nieuwe licentie voor het dagonderwijs. In dergelijk geval betaalt Semu pro rata de reeds betaalde vergoeding terug aan de Instelling.

15. Indien binnen onze Instelling een eigen koorwerking bestaat, moet daar een aparte licentie voor worden afgesloten?

Nee, indien uw instelling een eigen koor- of orkestwerking heeft, vallen leden van het koor of het orkest onder de gewone licentie voor het dagonderwijs, voor zover het regelmatige leerlingen van de school zijn en voor zover zij niet behoren tot de leerjaren waarvoor de directie van de Instelling een vrijstelling heeft gevraagd. Indien uw instelling momenteel reeds een semu-licentie heeft voor deze werking, wordt deze geannuleerd en pro rata terugbetaald.

16. Duiding van artikel 9 in de licentie-overeenkomst - Vrijwaring

Onder de bepalingen van het vrijwaringsartikel van de licentie-overeenkomst tussen Semu en de licentienemer worden volgende twee elementen expliciet begrepen:

a) Semu verleent de toestemming om onder de voorwaarden van de licentie zijn beheerde repertoire te laten reproduceren, en vrijwaart hiervoor de licentienemer tegen aanspraken van alle mogelijke rechthebbenden; en

b) dat van de gebruiker niet kan verondersteld worden dat hij op elk ogenblik volledig geïnformeerd is of een bepaalde titel al dan niet wordt gedekt door de overeenkomst met Semu. Indien aanspraken vanwege rechthebbende derden wordt gemaakt inzake titels die niet door Semu worden vertegenwoordigd, wordt de gebruiker volledig gevrijwaard door Semu, tenzij in geval van kwaad opzet of bedrog vanwege de gebruiker.

Semu reserveert hiervoor de nodige fondsen ("Bedragen in Verplichte Afwachting"), aldus vastgelegd in de statuten en algemene reglementen die ter goedkeuring werden voorgelegd aan de bevoegde minister en de Controledienst. Deze bedragen worden onderworpen aan een afzonderlijk jaarlijks controleverslag door een erkende en beëdigde Bedrijfsrevisor. Dit verslag wordt integraal bezorgd aan de Controledienst.

17. Wat bij het eventueel beëindigen van de licentie-overeenkomst?

Bij de gebeurlijke opzegging of beëindiging van de licentie vervalt het recht op reproductie en op het gebruik van de reproducties op het einde van de contractuele periode.

18. Welk repertoire vertegenwoordigt Semu ?

Semu vertegenwoordigt het overgrote deel van de Belgische uitgavefondsen, niet enkel de huidige actieve fondsen, maar ook de fondsen van tientallen jaren geleden, maar waarvan de werken nog steeds beschermd zijn. Daarnaast beheert Semu vele duizenden buitenlandse fondsen. Het repertoire dat Semu beheert, kan na afspraak gewoon geraadpleegd worden op de zetel. Dit kan reeds sinds vele jaren in alle openheid, het is namelijk één van onze wettelijke verplichtingen. Nog gemakkelijker bovendien vind je ook op de Semu-website (<http://www.Semu.be>) het beheerde repertoire terug, met vermelding van de beheerde rechten en andere info.

19. Zijn deze licenties ook gangbaar in het buitenland ?

Ja inderdaad, in alle ons omringende landen bieden onze zusterverenigingen soortgelijke licenties aan aan de onderwijsinstellingen.

SEMU cvba
Oude Molenstraat 27
9170 De Klinge

Tel. 03/2963367
Fax 03/2885242
E-mail: office@semu.be